

Елизавета П'янкova

ORCID iD 0000-0002-9204-0274

УДК 94(477+438)"1493/1533":929Ходецькі

DOI: 0.28925/2524-0757.2019.1.5

ХТО З РОДИНИ ХОДЕЦЬКИХ ПРЕДСТАВЛЯВ РУСЬКІ ВОЄВОДСТВА НА СЕЙМАХ КОРОНИ ПОЛЬСЬКОЇ У 1493–1533 РОКАХ

Метою цієї розвідки є спроба з'ясувати, чи брали участь представники родини Ходецьких у коронних сеймах за період з 1493 по 1533 р., разом з тим встановити, кому з братів і скільки разів доводилося виступати представниками від шляхти руських воєводств Корони на сеймах кінця XV — першої третини XVI століття. На основі опрацьованих джерельних матеріалів вдалося простежити парламентарну діяльність представників родини панів з Ходчі під час роботи сеймів у період правління королів Яна Ольбрахта, Олександра I та у першій половині панування Сигізмунда I.

Ключові слова: сейм, шляхта, руські воєводства, родина, король, сенатор, Корона.

Yelyzaveta Piankova

WHO FROM THE CHODECKI'S FAMILY REPRESENTED THE RUS' VOIVODESHIPS ON THE SEJMS OF THE POLISH CROWN IN 1493–1533

This article is devoted to the members of the Chodecki family who were involved into the political life of the Polish Kingdom by representing Ruthenian voivodeships on the sejms at the end of the 15th — first third of the 16th centuries. It is also illustrated brother's participation in the parliamentary activity, through the presence of Stanislaw of Chodecz, who was the Grand Marshal of the Crown and attended at least thirteen sejms through the period of 1493–1533. For him, as one of the crown deputies, it was a chance to proceed with his experience of parliamentary activity and simultaneously vindicate his political ideas and personal family needs. Through the strong protection by the King sides another brother from the family, Otton of Chodzca, created an outstanding official career and as a senator from the Ruthenian Voivodeship participated four times on the sejms of the Crown. His success was extremely enlisted by other members of the family who have not done any advance neither at official careers nor at the parliamentary practices but were trying to use families position through the sejm sessions in order to solve their own deals. I have also found out that two brothers of the noble kin were attending twenty-eight of the Crown sejms hearing which is accounting for sixty-three per cent of parliamentary action of the whole Kingdom at that time.

Key words: sejm, family, Polish Crown, Ruthenian voivodeships, nobles.

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2019

© П'янкova Є., 2019

З розвитком й еволюцією парламентаризму у Польському Королівстві, сейм, як інституція сталого зібрання представників коронних воєводств, традиційно в історіографії предмету бере свій початок від 18 січня 1493 року, коли за

панування короля Яна Ольбрахта у Пйотркові був скликаний перший вальний сейм. (V.C. T. I. Vol. 1. S. 56) Така практика сталого зібрання на території Польського Королівства була вже досить усталеною, адже ще з другої половини XIV століття у разі потреби верховного володаря

при вирішенні важливих політичних питань скликалися шляхетські загальнодержавні коронні з'їзди (Михайловський В., 2018. С. 36–39).

На таких зібраннях шляхта долучалась до діалогу з володарем у справах вирішення важливих питань як для потреб Королівства в цілому, так і на користь власної станової корпорації. Уже наприкінці XV століття сейм, як головний політичний форум країни, став не тільки основною формою комунікації між монархом і представниками коронних воєводств, але і для останніх місцем реалізації власних політичних амбіцій і справ.

Метою цієї статті є спроба, на основі широкого джерельного матеріалу, з'ясувати, чи брали участь представники можновладної родини панів з Ходчі у сеймах Корони Польської упродовж 1493–1533 рр., і якщо так, то кому і скільки разів з братів доводилось виступати репрезентантами шляхти руських воєводств у зазначений період. Разом з тим, ми спробуємо з'ясувати практичну результативність коронних сеймів для братів з Ходчі, де останні як були залучені до вирішення загальнодержавних питань, так і мали змогу лобювати особисті справи родини.

Історіографія предмету є надзвичайно широкою з огляду не тільки наявної джерельної бази, але і опублікованих матеріалів. У цій розвідці в царині зарубіжної історіографії, зокрема польської, доцільним було б виокремити деякі дослідження, зокрема працю Станіслава Кутшеби, яка була написана ще на початку XX століття про кількісний склад польського сейму (Kutrzeba S., 1906, Т. II. С. 320–321), багатолітні розвідки Вацлава Урущака (Uruszczak W., 1980. С. 69–91; Uruszczak W., 2002. С. 111–121), дослідження Маріуша Любчиньського про склад послів на сеймових засіданнях у часи правління Сигізмунда I у 1507–1512 роках (Lubczyński M., 2015. С. 510–537).

Щодо української історіографії, останньою монографією, присвяченою питанням парламентаризму та розвитку станового представництва руських воєводств у пізньосередньовічний та ранньомодерний час, є дослідження В. Михайловського, О. Винниченка, І. Тесленка та П. Кулаковського (Прикладом своїх предків..., 2018. Т. 1. С. 384).

Більшу частину цього дослідження становлять регести книг Коронної Метрики, опрацьовані і опубліковані Теодором Вежбовським у перших чотирьох частинах видання "Matricularum Regni Poloniae Summaria" (MRPS. Pars. I–IV. Vol. 1-um, 2-um). Ці матеріали є зручним джерелом для підрахунку документів, виданих на коронних сеймах для представників родини панів з Ходчі. Аналіз цих регестів дозволить хоча й не прямо, але відстежити діяльність братів на сеймових засіданнях, їхню співпрацю з урядниками

інших воєводств у вирішенні особистих справ родини.

Ще одним цікавим джерелом для цього дослідження є видання у двох томах сеймових конституцій — *Volumina Constitutionem* (V.C. T. I. 1996. С. 498), що подають важливу інформацію щодо хронології сеймів упродовж 1493–1533 рр., а також кількість присутніх сенаторів і послів на сеймових засіданнях за цей час.

Для цієї статті доцільно було б прояснити хронологічні межі дослідження, що у часі збігаються з правлінням монархів Яна Ольбрахта, Олександра I і Сигізмунда I. Для цього за нижню хронологічну межу взято 1493 рік, що обумовлюється скликанням в цей час двопалатного вального сейму у Пйотрокові королем Яном Ольбрахтом. Від цього часу сейм як нова інституція, що усталювала старі практики зібрання / спілкування представників різних воєводств Корони з верховним володарем, заклав початок функціонування регулярного органу станової репрезентації у країні. Разом з тим для нашого дослідження це перше згадування про сеймове зібрання, на якому з боку Руського воєводства був представлений галицький староста Станіслав з Ходчі як уповноважений поборник королівського податку (V.C. T. I. S. 56).

Очевидно, він перший серед братів, хто познайомився з парламентарними практиками на загальнодержавному рівні, і, як наслідок, активно продовжував свою діяльність, отримавши сенаторський уряд великого маршалка коронного у 1505 році (Urządnicy centralni i nadworni Polski XIV–XVIII wieku. Spisy, 1992. № 405. С. 79).

Нижньою хронологічною межею слугує Пйотроковський сейм 1533 року, на якому був присутній краківський воєвода Оттон Ходецький. (MRPS. Pars IV. Vol. 2-um., 1912: № 16758. С. 441.) Він зробив чи не найкарколомнішу кар'єру серед усіх представників родини панів з Ходчі, для нього як для урядника це була остання участь у парламентарному житті Польського Королівства. (Уряди, що їх посідав краківський воєвода Оттон з Ходчі: львівський каштелян у 1505–1509 рр., подільський 1510–1515 рр., руський (1515–1527), сандомирського 1527–1533 рр. воєвода, і у 1533 році отримав номінацію на уряд краківського воєводи: *Urządnicy województwa ruskiego XIV–XVIII wieku*, 1992: № 835, № 1234, 116, 159; *Urządnicy podolscy XIV–XVIII wieku*, 1998: № 630,144).

Оскільки сейм, скликаний Яном Ольбрахтом у 1493 році, складався з двох палат: верхньої — сенату, куди входили як світські, так і духовні особи, і нижньої — Посольської ізби, де були присутні представники різних воєводств Корони, для нас є важливим з'ясувати, чи входили пани з Ходчі до грона достойників обох палат, а також,

чи репрезентували інтереси шляхти руських воеводств на сеймах Корони.

Отже, за означуваний період у 1493–1533 роках відбулося 44 сейми. (Konopczyński W., 1948. S. 132–137) Із загальної кількості сеймових зібрань цього періоду маємо 2 елекційні і 4 коронаційні сейми. (В. Михайловський, 2018. С. 34–50). Тут варто звернути увагу на те, що коронаційних сеймів удвоє більше, аніж елекцій, що не може не викликати подив. Формально виборних монархів за цей період було двоє: це елекційний сейм для короля Олександра у 1501 році, а після смерті останнього польський престол посів його молодший брат Сигізмунд I у 1506 році. (Прикладом своїх предків.... С. 55–56). Щодо коронаційних сеймів, то абсолютним винятком цього часу слід вважати акт коронації 1530 року малолітнього Сигізмунда Августа, що дістала назву “*vivente rege*” (тобто «за живого короля»), що став неприйнятним порушенням шляхетських прав і вольностей у політичному житті Корони (Там само. С. 57).

Оскільки джерела, зокрема сеймові конституції, пропонують нам досить поодинокі згадки про перебування братів на сеймах у вищезазначений час, стверджувати їхню присутність там вкрай складно. Винятком у цьому хіба може слугувати Станіслав з Ходчі, котрий, тримаючи вищий уряд львівського каштеляна, мав сенаторське крісло, а отже, мав би бути присутній на сеймах у 1495–1505 рр. (Станіслав з Ходчі тримав львівську каштелянію від 1495–1505 рр, а також уряд руського воеводи (Przyboś K., 1987. № 80. S. 43)) Здебільшого як коронний маршалок, у чій повноваження входило опікуватись справами монаршого двору, Станіслав з Ходчі мав перебувати на більшості сеймових засідань у період з 1505 по 1529 роки (V.C. T. I. Vol. 1. S. 221). Щодо інших братів, то тут варто визначити тих, хто у свій час входив до верхньої палати сенату, тримаючи вищі світські уряди на теренах руських воеводств Корони.

За період з 1494 по 1533 рр. на сеймах як сенатори від Руського воеводства мали б бути присутні: Пйотр, галицький каштелян (13.04.1502–19.04.1507) (Przyboś K., 1987. № 80. S. 43); Ян, галицький каштелян (1.03.1518) (Ibidem. № 81. S. 43); Станіслав, львівський каштелян (24.04.1495–30.08.1505) (Ibidem. № 834. S. 116); Оттон з Ходчі, львівський каштелян (30.08.1505–21.02.1509) (Ibidem. № 835. S. 116). Тримаючи воеводські уряди у родині, на сеймах мав би бути присутній лише Оттон: як руський (12.02.1515–2.04.1527) (Ibidem. № 1243. S. 160) і як подільський (21.02.1509–12.02.1515.) воевода (Urządniczy podolscy XIV–XVIII wieku, 1992. № 630. S. 144). І хоча вже після 1527 року Оттон з Ходчі тримав вищі уряди далеко за межами руських воеводств Корони, у титулатурі на вальному сеймі у Пйотрокові 1529–1530 рр. зазначався як «*Otha*

de Chodecz Sandomiriensi ac Leopoliensi, Haliciensis, Colomiensi capitaneo» (Оттон з Ходчі сандомирський, львівський, галицький, коломицький староста) (V.C. T. I. Vol. 2. S. 67).

Назагал обоє братів — Станіслав і Оттон Ходецькі — зробили виняткові урядницькі кар'єри у Короні, сконцентрувавши у 20-х роках XVI століття у своїх руках бодай чи не всі ключові уряди у руських воеводствах (Після Станіслава з Ходчі руським воеводою у 1527 році став войницький каштелян Ян з Тарнова і тримав цей уряд до 1535 року (див.: *Urządniczy województwa ruskiego XIV–XVIII wieku*. № 1244. S. 160). Відповідно, після Оттона з Ходчі номінацію на подільського воеводу отримав Марцин з Кам'янця, що перед тим тримав уряд львівського каштеляна (див.: *Urządniczy podolscy XIV–XVIII wieku*. № 631. S. 144)). Наприкінці своєї кар'єри Станіслав як маршалок коронний посідав особливе місце серед «високих» королівських урядників сенату, відповідно Оттон як краківський воевода обійняв другу після краківського каштеляна найпрестижнішу посаду у всьому Польському Королівстві (Kutrzeba S., 1906. T. II. Zesz. 1. S. 74–76).

Якщо говорити про духовних сенаторів, то з родини на сеймах у 1500–1507 роках від Подільського воеводства ймовірно мав би бути присутній кам'янецький біскуп Анджей з Ходчі. Номінально він був лише виборним єпископом і не дістав папського підтвердження на посідання катедри у Кам'янці (Polski Słownik Biograficzny, 1937. T. III/1. Zesz. 11. S. 349), хоча це не заважало йому брати участь у всезагальному політичному форумі королівства.

Разом з тим, ми можемо продивитись, на яких сеймах за період від 1493 по 1533 рік фіксується присутність братів Станіслава і Оттона Ходецьких як урядників руських воеводств. У сеймових конституціях знаходимо поодинокі згадки про перебування Станіслава з Ходчі як львівського каштеляна у 1496 році на вальному сеймі у Пйотрокові, одного із підписантів Пйотроковських статутів (V.C. T. I. Vol. 1. S. 84). Він також фігурує серед свідків на артикулах унії Корони з Великим Князівством литовським у 1499 році на сеймі у Кракові. (Ibidem. S. 91–92). За висновком Оскара Халецького, зміст цієї унії фактично повторював постулати 1496 року, відмінність була лише в тому, що для Яна Ольбрахта унія 1499 року слугувала ще певною запорукою підтримки з боку литовських послів щодо майбутніх військових дій Корони і захисту східних кордонів від нападів турків і татар (Halecki O., 2013. S. 448–451).

У книгах коронної метрики Станіслав з Ходчі як львівський каштелян фіксується у 1492 році на коронаційному сеймі Яна Ольбрахта (MRPS. Pars. II. № 62. S. 4), а також на першому

двопалатному сеймі у 1493 р. (Ibidem. № 158. S. 10) і у 1504 році у Пйотрокові (MRPS. Pars III. № 1332. S. 84). Король звільняє його від сплати податку з галицької землі (*"In conventione Piotrkoviense, sabbato ante Reminiscere (2 mar.). Rex terram Haliciensem, per hostes Crucis Christi vastatam, ab omnibus exactionibus terrestribus, in praesenti conventione laudatis, libertat, de eodemque Stanislaum de Chodecz, castellanum et capitaneum Leopoliensem, certio rem facit"*).

За нетривалий період правління короля Олександра I Станіслав з Ходчі отримав від нього квит у 1506 році на сеймі у Любліні (Liber quitantiarum Alexandri regis ab. a. 1502–1506, 1897. T. I. S. 202–203). Як великий маршалок коронний перебував на елекційному сеймі Сигізмунда I 1506 року (V.C. T. I. Vol. 1. S. 183) і керував його коронацією на сеймі 1507 року у Кракові (Ibidem. S. 196).

Загалом за час правління монарха Сигізмунда I Станіслав з Ходчі був присутній на 7 сеймових засіданнях у різний період часу. У 1509 (MRPS. Pars IV. №. 506. S. 32), 1510 та 1511 роках (V.C. T. I. S. 221–223) бачимо його присутність на сеймах у Пйотрокові. У 1512 р. також був задіяний на коронаційному сеймі королеви Бонни, дружини Сигізмунда I у Кракові (V.C. N. I. Vol. 1. S. 253. [Litterae restium 11.III.1512]). Свідок серед інших достойників на цьому ж сеймі при підтвердженні привілеїв короля Казимира для шляхти: [*III. Renovatio privilegii olim Regis Poloniae, datisuper adeptione cardinalatus*]). Брав участь у роботі вальних сеймів у 1518 (Ibidem. S. 293–295) і 1519 роках у Пйотрокові (Ibidem. S. 310–315).

Реґести подають нам інформацію про присутність львівського каштеляна і коронного маршалка Станіслава з Ходчі на сеймі 1519 року у Торуні, проте реґест цього документа датований 31 грудня, вже по завершенню роботи сейму, що може свідчити про певну інертність роботи королівської канцелярії (MRPS. Pars IV. №. 12460. S. 221). Упорядники томів сеймових конституцій зазначають про різний час роботи цього сейму: за хронологією сеймів Владислава Конопчинського, сейм тривав від 2 грудня 1519 року і закінчився 9 лютого 1520 року (V.C. T. I. Vol. 1. S. 323).

Останніми, як у парламентарній кар'єрі, так і за життя Станіслава з Ходчі, стали сейми 20-х років XVI століття. Його присутність подають виписи з Книг Коронної метрики на вальному сеймі у Кракові 1523 року (V.C. T. I. S. 383), а також на сеймах у Пйотрокові у період з 1525 по 1526 рік (MRPS. Pars IV. № 14458. S. 325) та з 1527 по 1528 рік (MRPS. Pars IV. № 15371. S 368). Скоріше за все Станіслав з Ходчі помер наприкінці грудня 1529 року, про що свідчить перший запис після сейму: *"Piotrokovia, ultima Decembris (31 dec.). Ioanni comiti de Tarnow, palatino Russiae, tutela et protection Vnyeoviensis ritus grati ad preces Cornylo*

chumyen committitur, post mortem Stanislai de Chodecz, marsalci regni et capitanei Leopoliensis".

З огляду на перелік сеймів, у яких брав участь Станіслав з Ходчі, джерела не фіксують нам його присутності у 1514, 1515, 1517, 1521–1522, 1524 роках, хоча, очевидно, він мав би на них бути з огляду на його урядницьку кар'єру і місце у верхній палаті як сенатора від Руського воеводства.

Що стосується іншого урядника у родині, а саме Оттона з Ходчі, то ситуація виглядає таким чином: оскільки за свою кар'єру він тримав виключно вищі воеводські і каштелянські уряди, як в межах, так і за межами руських воеводств, його присутність на сеймах як львівського каштеляна фіксується лише у 1506 р. на Люблінському сеймі (MRPS. Pars III. №. 2670. S. 173.), далі, як сенатора від Подільського воеводства, у 1512 році на вальному сеймі у Пйотрокові, (V.C. T. I. S. 260) і, очевидно, мав репрезентувати Руське воеводство як львівський (руський) воевода у 1518 р. у Кракові (Ibidem. T. I. S. 295), 1519 року у Пйотрокові (MRPS. Pars III. №. 2931. S. 170), у 1527 р. знову в Кракові (Ibidem. № 5182. S. 305). Разом зі старшим братом Станіславом він був залучений до парламентарної діяльності у 1507, 1512, 1518 роках (V.C. T. I. Vol. 1. S. 195, 260, 295).

Щодо інших братів, які не посідали вищих урядів, то Спитек і Ян посідали виключно земські уряди галицьких старост, урядуючи в першу чергу як власники гроду у Галичі. Винятком може слугувати хіба що Рафал, який ймовірно мав відношення до королівського двору, тримаючи надвірний уряд *"curiensis reguis"* при монаршому дворі короля Олександра. За службупредставників родини король Сигізмунд у 1507 році виплатив Рафалу і Оттону 2343 угорський флоренів (MRPS. Pars IV. № 8431. S. 7). Отже, вони із меншою ймовірністю могли бути репрезентантами з руських земель, присутність на сеймах була радше їхньою власною ініціативою, понад тим можливістю бути залученими до сімейних справ, а також мати змогу вирішувати власні.

Отже, Рафал, Ян і Спитек були присутні на елекції Сигізмунда I у Любліні 1506 року (MRPS. Pars III. №. 2670. S. 173), Ян і Спитек були присутні з братами у Кракові 1507 р. (MRPS. Pars IV. №. 2708. S. 170), Рафал з Оттоном у Любліні 1512 року (Ibidem. Pars IV. №. 10201. S. 101). У тому ж році в грудні на сеймі у Пйотрокові Рафал з королівського дозволу отримує маєтки Чижани, Гавриловичі, Войтковичі та Глібів у Руському воеводстві, по смерті попереднього власника Миколая Чижанського (Ibidem. Pars IV. №. 10367. S. 111).

Щодо Спитка з Ходчі, то для нього присутність на сеймі 1509 року у Пйотрокові мала на меті вирішити свої приватні справи, зокрема суперечки із регіональними урядниками Корони. Так, уповноважений від його імені львівський

земський суддя Фелікса з Балучина домігся вирішення суперечки з Дмитром Крикунецьким (MRPS. Pars IV. №. 8902. S. 33). Присутність тут урядника з львівської землі, зокрема земського судді, може пояснюватись тим, що ймовірно Спитек мав власність у львівській землі, що стало приводом для конфлікту. Справа вирішалась на тому ж сеймі за сприяння подільського воеводи Оттона Ходецького.

Назагал з перелічених сеймів безперечно важливим для кожного з представників родини став елекційний сейм Сигізмунда I 1506 року. Для нас це, мабуть, єдиний випадок, коли ми можемо побачити усіх панів з Ходчі разом. Більше того, для Станіслава з Ходчі цей сейм став своєрідним актом утвердження власної позиції не тільки при королівській раді, але і серед шляхетської корпорації. Заручившись довірою короля, він, як великий маршалок коронний і один з 34 представників сенату, взяв на себе відповідальність за проведення елекційних зборів (Finkel L., 1910. S. 195–201) Попри всі незручності і невдоволення, особливо з боку шляхти з малопольських воеводств, наприкінці сейму Станіслав з Ходчі, вислухавши гданських послів, проголосив урочисту промову, що її одногослоно підтримали королівська рада і Посольська Ізба (Ibidem. S. 212). Для представників родини це також був шанс показати престижність і міць сімейства.

Наступного року брати були присутні на Коронаційному сеймі Сигізмунда I 1507 року у Кракові. Сейм було скликано ще за період елекції короля, за ініціативи коронного канцлера Яна Ляски. Очевидно, ситуація, що склалась на той час на південно-східних кордонах Корони Польської, зокрема у 1506 р., вимагала якнайшвидшого обрання і коронації монарха, а отже, і швидшого формування поточної оборони від загрози нападів зі сторони Молдавського князівства. Література цього періоду є достатньо широкою, тут наведу лише дотичне дослідження, що стосується Станіслава з Ходчі, як одного з послів у легатії від Корони до молдавського воеводи Богдана III сліпого, а також участь Оттона Ходецького у військовій виправі на Кордоні у складі війська подільського гетьмана Миколи Кам'янецького (Niemczyk K., 2014. S. 169–171). Разом з тим однією з основних тем сейму у порядку денному стояло встановлення нових податків на оборону кордонів Великого Князівства Литовського з Москвою, що, у свою чергу, відобразилось у так званих *contributio fertorum* особливого податку в розмірі 12 грошів з господарства зверху на 1 гріш з лану, або 6 грошів з господарства поланного (Uruszczak W., 2002. S. 115). Ця акція стала своєрідною поступкою з боку шляхти для Короля, тим паче у випадку постійної військової загрози і частих турецьких набігів на прикордонні. У цьому разі додатковим забезпеченням оборони

слугувала військова конституція, що дозволяла королю оголошувати посполите рушення шляхти у разі військової загрози, причому ця конституція не діяла в правилах прецеденту і застосовувалась виключно у визначені терміни (Ibidem. S. 116).

Іншим важливим елементом у конституції 1507 року стало впровадження так званих 27 артикулів, що за своїм змістом значно посилювали законодавчу ініціативу шляхти, не зменшуючи при цьому активну роль сенату. Йшлося про проект коронного канцлера Яна Ляски щодо включення до королівської ради двох судових слухачів «*iurisperiti auditores*» — одного світського і одного духовного, які б мали вислуховувати скарги і виносити урядникам канцелярії слушні вироки (Uruszczak W., 2002. S. 116–117). У 30-х роках XVI століття обов'язки цих судових урядників, закладені конституцією 1507 року, переймуть на себе функції спеціальної королівської інституції — референдарського суду. (Baranowski I., 1909. S. 83–84). Порядок денний сейму, окрім завдань юридичного характеру, не оминув і загальнодержавні політичні питання. Напруга, що тривала у стосунках Польського Королівства з Молдавським князівством, зокрема через збройний конфлікт на Покутті, міг лише посилювати військову небезпеку на прикордонні. Унаслідок цього було вирішено вислати посольство до Угорського короля Владислава II Ягелончика у складі познанського біскупа Яна Любраньського і коронного маршалка Станіслава з Ходчі. Разом з тим до легатії входили: коронний канцлер Ян Ляський, а також Кшиштоф Шидловецький. Посольство вирушило з Кракова 16 квітня (MRPS. Pars IV. № 179. S. 11). Власне для Станіслава з Ходчі за урядницьку кар'єру це був другий досвід дипломатичної місії від Корони. Відправлене разом із ним у 1505 році посольство до молдавського воеводи Богдана III не увінчалось успіхом і спровокувало згодом збройний виступ молдавського війська на територію Покуття і на Поділля. У цьому конфлікті, за припущенням К. Немчик, постраждала родина панів з Ходчі, зокрема після нападу волоських військ Богдана III на дідичне місто Ходецьких — Рогатин, де у полон потрапили мати братів Барбара Пілецька і молодший брат Пйотр з Ходчі, згодом обидва помруть у Сучаві (Niemczyk K., 2018. S. 97–112).

Через брак джерельної інформації, зокрема у сеймових конституціях, вкрай важко детально розглядати парламентарну діяльність братів з Ходчі за весь період їх перебування на цих засіданнях. Можемо лише констатувати, що як сенатор від Руського воеводства з 44 сеймів, що відбувались упродовж 1493–1533 рр., Станіслав з Ходчі як львівський каштелян зафіксований 7 разів, що складає 15 % діяльності представлених сеймів. Як великий маршалок коронний за свою кар'єру він був присутній на сеймах 13 разів (30 %),

що фактично складало основу його парламентарної діяльності. Щодо подільського воєводи Оттона з Ходчі, то його присутність на сеймах зафіксована лише в одному випадку у 1512 році (2 %), на відміну від його участі на сеймах як руського воєводи: 3 рази у 1518, 1519 і 1527 роках (6 %). Ймовірно це пов'язано з тим, що його урядування у Руському воєводстві було значно довшим, аніж у Подільському воєводстві.

Щодо усіх інших представників родини, то для них перебування на сеймових засіданнях було радше шляхом до вирішення приватних питань і проблем. Адже ані Спитко, ані Рафал не зробили успішної урядницької кар'єри, понад тим не фіксуються на сеймах як послы від Руського воєводства.

Спадає на думку, що такий виклад справ видавався прийнятним для представників

родини, оскільки молодші брати Станіслав і Оттон фактично стали для них тим джерелом впливу і соціального престижу, який мав би забезпечувати родинні інтереси. З огляду на це, детальне вивчення сеймових конституцій допоможе з'ясувати, чи був зиск для представників родини панів з Ходчі від участі у королівських зібраннях, і якщо так, чи впливало це на соціальний престиж родини у тогочасній шляхетській корпорації.

В цілому, кількість сеймів, на яких перебували брати, склала 22/44 для Станіслава з Ходчі, відповідно, 6/44 для Оттона. У реаліях це означає, що з 44 сеймів обоє братів за період від 1493 по 1533 рік були присутні на 28 сеймових засіданнях, що складає більше ніж половину (63 %) усієї парламентської діяльності у Польському Королівстві за цей час.

ДЖЕРЕЛА

1. Михайловський В., Винниченко О., Тесленко І., Кулаковський П. «Прикладом своїх предків». Історія парламентаризму на українських землях у 1386–1648 роках: Польське королівство та Річ Посполита / за ред. В. Михайловського. *Студії з історії парламентаризму на українських землях у XIV–XX ст.* Том I. Київ: Темпора, 2018. 384 с.
2. Михайловський В. Бібліографія парламентаризму на українських землях до 1468 року: Польське королівство, Велике князівство Литовське, Річ Посполита // *Студії з історії парламентаризму на українських землях у XIV–XX ст.* Том 2. Київ: Темпора, 2018. 192 с.
3. Михайловський В., Винниченко О., Тесленко І., Кулаковський П. Сейм польського королівства та Речі Посполитої в XV — першій половині XVII століття // *Історія парламентаризму на українських землях у 1386–1648 роках: Польське королівство та Річ Посполита.* Том I. Київ: Темпора, 2018. С. 31–82.
4. Baranowski I. Sądy Referendarskie. *Przegląd Historyczny.* 1999. 9/1. S. 170–184.
5. Chłapowski K., Ciara S. Urzędnicy centralni i nadworni Polski XIV–XVIII wieku. Spisy. Kórnik: Biblioteka Kórnicka, 1992. 220 s.
6. Finkel L. Elekcyja Zygmunta I. Sprawy dynastii Jagiellońskiej i Unii Polsko-Litewskiej. Kraków: Akademia Umiejętności, 1910. 214 s.
7. Halecki O. Dzieje unii Jagiellońskiej w wiekach średnich. T.II w XVI wieku. Warszawa: Neriton, 2013. 420 s.
8. Janas E., Kłaczewski W., Kurtyka J., Sochacka A. Kórnik Urzędnicy podolscy XIV–XVIII wieku. Spisy. Kórnik: Biblioteka Kórnicka, 1998. 244 s.
9. Konopczyński W. Chronologia sejmów polskich 1493–1793. *Archiwum Komisji Historycznej.* Seria II. T. IV. Kraków: Akademia Umiejętności, 1948. 169 s.
10. Kutrzeba S. Skład sejmu polskiego 1493–1793. *Przegląd Historyczny.* 1906. T. II. Zesz. 1. S. 43–76.
11. Liber quitantiarum Alexandri regis ab. a. 1502 ad 1506 / Teki A. Pawinskiego Warszawa, 1897. T. I. IV+221+XXVI s.
12. Niemczyk K. Difficult relations between the family of Chodecz and Bogdan III the one-eyed. *Codrul Cosminului*, 2018. № 24 (1). S. 97–112.
13. Niemczyk K. Problem Pokucia. Spornego terytorium polsko-mołdawskiego w końcu XV i początku XVI wieku. *Studia Historyczne*, 2014. R. LVII. Z. 2 (226). S. 156–174.
14. Papée F. Chodecki Andrzej, h. Ogończyk (Powała). *Polski Słownik Biograficzny.* T. III/1. Zesz. 11. Kraków: Polska Akademia Umiejętności, 1937. S. 349–350.
15. Przyboś K. Urzędnicy województwa ruskiego XIV–XVIII wieku: (ziemie Halicka, Lwowska, Przemyska, Sanocka). Spisy. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1987. 416 s.
16. Grodziski St., Dwornicka I., Uruszczak W. Volumina Constitutionum. T. I. 1493–1549. Vol. 1. 1493–1526. Warszawa: Wydawnictwo Sejmowe, 1996. 498 s.
17. Grodziski St., Dwornicka I., Uruszczak W. Volumina Constitutionum. T. I. 1493–1549. Vol. 2: 1527–1549. Warszawa: Wydawnictwo Sejmowe, 2000. 370 s.
18. Wierzbowski Th. Matricularum Regni Poloniae summaria, excussis codicibus, qui in Chartophylacio Maximo Varsoviensi asservantur, contextuit indicesque adiecit. Pars II. Iohannis Alberti regis tempora complectens (1492–1501). Varsoviae, 1907. VIII+192. p.

19. Wierzbowski Th. *Matricularum Regni Poloniae summaria, excussis codicibus, qui in Chartophylacio Maximo Varsoviensi asservantur, contexuit indicesque adiecit Pars III. Alexandri regis tempora complectens* (1501–1506). Varsoviae, 1908. III+304 p.
20. Wierzbowski Th. *Matricularum Regni Poloniae summaria, excussis codicibus, qui in Chartophylacio Maximo Varsoviensi asservantur, contexuit indicesque adiecit. Pars IV. Sigismundi I regis tempora complectens* (1507–1548). Volumen 2-um, *Acta vicecancellariorum 1507–1535*. Varsoviae, 1912. IV+478 p.
21. Wierzbowski Th. *Matricularum Regni Poloniae summaria, excussis codicibus, qui in Chartophylacio Maximo Varsoviensi asservantur, contexuit indicesque adiecit. Pars IV. Sigismundi I regis tempora complectens* (1507–1548). Volumen 3-um, *Acta vicecancellariorum 1533–1548*. Varsoviae, 1915. II+245 p.

REFERENCES

1. Baranowski, I. (1999). Sądy Referendarskie. *Przegląd Historyczny*, 9/1, 170–184 [in Polish].
2. Janas, E., Kłaczewski, W., Kurtyka, J., Sochacka, A. (Opr.). (1998). *Urzednicy podolscy XIV-XVIII wieku. Spisy*. Kórnik [in Polish].
3. Finkel, L. (1910). *Elekcyja Zygmunta I. Sprawy dynastyi Jagiellońskiej i Unii Polsko-Litewskiej*. Kraków [in Polish].
4. Grodziski, St., Dwornicka, I., Uruszczak, W. (Opr.). (1996). *Volumina Constitutionum*, T. I, 1493–1549, Vol. 1, 1493–1526. Warszawa: Wydawnictwo Sejmowe [in Latin, Polish].
5. Grodziski, St., Dwornicka, I., Uruszczak, W. (Opr.). (2000). *Volumina Constitutionum*, T. I, 1493–1549, Vol. 2: 1527–1549. Warszawa: Wydawnictwo Sejmowe [in Latin, Polish].
6. Halecki, O. (1919). *Dzieje unii Jagiellońskiej w wiekach średnich*. Kraków: Akademia Umiejętności [in Polish].
7. Chłapowski, K. Ciara S. (Comps.) (1992). *Urzednicy centralni i nadworni Polski XIV-XVIII wieku. Spisy*. Kórnik: Biblioteka Kórnicka [in Polish].
8. Konopczyński, W. (1948). Chronologia sejmów polskich 1493–1793. *Archiwum Komisji Historycznej*, Seria II, T. IV, Akademia Umiejętności Kraków [in Polish].
9. Kutrzeba, S. (1906). Skład sejmu polskiego 1493–1793. *Przegląd Historyczny*, T. II, zesz. 1, 43–46 [in Polish].
10. Mykhailovskiy, V., Vynnychenko, O., Teslenko, I. & Kulakovskiy, P.; V. Mykhailovskiy (Ed.). (2018). *Studii z istorii parlamentaryzmu na ukrainskykh zemliakh u XVI–XX st.*, Tom I, Kyiv: Tempora [in Ukrainian].
11. Mykhalovskyi, V. (2018). Bibliohrafiia parlamentaryzmu na ukrainskykh zemliakh do 1648 roku: Polske korolivstvo, Velyke kniazivstvo Lytovske, Rich Pospolyta. *Studii z istorii parlamentaryzmu na ukrainskykh zemliakh XIV–XX st.*, Tom II, Kyiv: Tempora [in Ukrainian, Latin].
12. Mykhailovskiy, V., Vynnychenko, O., Teslenko, I., Kulakovskiy, P. (2018). Seim polskoho korolivstva ta Rechi Pospolytoi v XV — pershii polovyni XVII stolittia. *Istoriia parlamentaryzmu na ukrainskykh zemliakh u 1386–1648 rokakh: Polske korolivstvo ta Rich Pospolyta*, Tom 1, Kyiv: Tempora, pp. 31–82.
13. Niemczyk, K. (2018) Difficult Relations between the family of Chodecz and Bogdan III the One-Eyed. *Codrul Cosminului*, № 24 (1), 97–112 [in English].
14. Niemczyk, K. (2014). Problem Pokucia. Spornego terytorium polsko-mołdawskiego w końcu XV i początku XVI wieku. *Studia Historyczne*, R. LVII, z. 2 (226), 156–174 [in Polish].
15. Papée, F. (1937). Chodecki Andrzej, h. Ogończyk (Powała). *Polski Słownik Biograficzny*. Kraków: PAU, T. III/1, Zeszyt 11, S. 349–350 [in Polish].
16. Przyboś, K. (Opr.). (1987). *Urzednicy województwa ruskiego XIV-XVIII wieku: (ziemie Halicka, Lwowska, Przemyska, Sanocka)*. Spisy. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich [in Polish].
17. Teki, A. Pawinskiego (1897). *Liber quitantiarum Alexandri regis ab. a. 1502–1506*. Warszawa [in Latin].
18. Wierzbowski, Th. (1907). *Matricularum Regni Poloniae summaria, excussis codicibus, qui in Chartophylacio Maximo Varsoviensi asservantur, contexuit indicesque adiecit Pars II. Iohannis Alberti regis tempora complectens* (1492–1501). Varsoviae [in Latin].
19. Wierzbowski, Th. (1908). *Matricularum Regni Poloniae summaria, excussis codicibus, qui in Chartophylacio Maximo Varsoviensi asservantur, contexuit indicesque adiecit. Pars III. Alexandri regis tempora complectens* (1501–1506). Varsoviae [in Latin].
20. Wierzbowski, Th. (1912). *Matricularum Regni Poloniae summaria, excussis codicibus, qui in Chartophylacio Maximo Varsoviensi asservantur, contexuit indicesque adiecit. Pars IV. Sigismundi I regis tempora complectens* (1507–1548). Volumen 2-um, *Acta vicecancellariorum 1507–1535*. Varsoviae [in Latin].
21. Wierzbowski, Th. (1915). *Matricularum Regni Poloniae summaria, excussis codicibus, qui in Chartophylacio Maximo Varsoviensi asservantur, contexuit indicesque adiecit. Pars IV. Sigismundi I regis tempora complectens* (1507–1548). Volumen 3-um, *Acta vicecancellariorum 1533–1548*. Varsoviae [in Latin].

Дата надходження статті до редакції: 12.05. 2019.